

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Навчально-науковий інститут № 3
Кафедра психології, соціології та педагогіки*

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Основи етичної та психологічної підготовки поліцейських»

первинної професійної підготовки поліцейських з професії 5162 «Поліцейський (за спеціалізаціями)»: спеціалізація: патрульна поліція, кваліфікація: поліцейський підрозділів превентивної діяльності для спеціальності 081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність», 071 «Облік і оподаткування»

Вінниця 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою ННІ № 3
Протокол від 09.08.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології (Протокол від 08.07.2024 № 13)

Розробник:

доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3, кандидат педагогічних наук, доцент – Павло Червоний.

Рецензенти:

доцент кафедри психології, педагогіки та філології ХДАК, кандидат психологічних наук, доцент – Ігор Віденєєв;
професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3, кандидат психологічних наук, доцент – Світлана Харченко.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 1 Загальна кількість годин – 36 Кількість тем – 7	первинної професійної підготовки поліцейських з професії 5162 «Поліцейський (за спеціалізаціями)»: спеціалізація: патрульна поліція, кваліфікація: поліцейський підрозділів превентивної діяльності для спеціальності (шифр галузі) (назва галузі знань) 071 «Облік і оподаткування», 262 «Правоохоронна діяльність», 081 «Право» (код спеціальності) (назва спеціальності) Бакалавр (назва СВО)	Навчальний курс 1 Семестр 1 Види контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – 22; Семінарські заняття – 0; Практичні заняття – 14; Лабораторні заняття – 0 Самостійна робота – 0; Індивідуальні завдання: Реферати (тощо) – 0.		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Основи етичної та психологічної підготовки поліцейських**» є оволодіння основами професійної етики та основами ефективної комунікації, видами етичної поведінки в професійній діяльності та їх характеристики; способи й засоби прийняття та передання інформації; методами етичного спілкування з різними категоріями осіб, основам поведінки поліцейського на службі та в побуті.

Завдання курсу полягає в оволодінні здобувачами вищої освіти знаннями з теорії етики і навчання особистості; особливостей і етапів формування та розвитку етичної поведінки поліцейського; закономірностями процесів етичного виховання; ознайомлення з принципами, методами, засобами і формами організації формування етичної поведінки поліцейського.

Міждисциплінарні зв'язки з навчальними дисциплінами «Філософія», «Етика».

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти повинні

знати:

- предмет, об'єкт етики;
- проблеми та напрямки професійної етики;
- основні вимоги професійної етики;
- основні категорії етики;
- поняття «формування» та «розвиток» особистості на основі етики;
- особливості етичної поведінки, сутність і функції.

На основі одержаних знань здобувачі вищої освіти повинні **вміти:**

- вирішувати етичні завдання,
- володіти прийомами етичного виховання,
- аналізувати етичні значущі ситуації та факти в професійній діяльності,
- застосовувати одержані знання у практичній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. ВСТУП ДО ОСНОВ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ

Філософія про етику на території України. «Норми» вибору. Національна культура, етика, філософія. Історичні свідчення зародження етики на території України. Звичай і традиції, умови життя народів, які з давніх часів населяли терени України. Етичний кодекс викладено в «Повчанні Володимира Мономаха». Учення Іоанна Златоуста. Філософи-софісти. «Нікомахова етика». «Евдемова етика». «Велика етика». Етичний бік біблійних сюжетів. Аморальність і нежиттєвість норм. Етичні погляди у Новій історії.

ТЕМА № 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ

Основні положення професійної етики працівників поліції. Внутрішній світ особистості. Моральна свідомість. Професійна мораль. Професійна етика працівників поліції. Професійний такт працівників поліції. Етика і мораль. Моральний кодекс діяльності і поведінки. Моральні принципи. Моральна свідомість. Моральні категорії. Моральні ідеали. Функції, цінності, принципи і норми моралі. Мораль. Моральна позиція працівників поліції. Принцип гуманізму. Принцип Моральні вимоги. Принцип справедливості. Принципи патріотизму й інтернаціоналізму. Моральні цінності. Обов'язок. Честь. Совість. Особиста гідність. Моральний вибір. Кодекси професійної етики.

ТЕМА № 3. ЕТИЧНІ НОРМИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Загальні вимоги. Стереотипи. Позитивний імідж та авторитет поліції. Морально-психологічних якостей першорядної важливості. Об'єктивність, пристрастність, прискіпливість. Активні комбінації, дезінформація. Етичні засади окремих слідчих дій та дізнання. Етичний аспект невідкладних слідчих дій. Етичні принципи і норми у процесі проведення обшуку. Об'єктивний підхід до рішення будь-якої кримінальної справи. Етика спілкування з населенням. Тактика ділового спілкування з населенням. Службовий етикет працівників поліції. Ділове спілкування з іноземними громадянами.

ТЕМА № 4. МОРАЛЬНІ ВІДНОСИНИ В СЛУЖБОВОМУ КОЛЕКТИВІ

Поняття службового колективу поліції. Класифікація колективів. «Вертикальні» зв'язки. Морально-психологічний мікроклімат у колективі. Основні моральні вимоги до діяльності службового колективу. Громадська думка колективу. Ефект соціальної привабливості службового колективу. Моральний клімат колективу. Внутрішньоколективні відносини. Ігнорування моральних норми службового колективу. Норми службової етики. Організаційно-управлінські та правові вимоги. Соціально-економічні вимоги. Морально-етичні вимоги. Морально-психологічні вимоги. Етикет керівника. Керівник поліцейського підрозділу. Вплив начальника на колектив особистим прикладом. Стиль управління. Демократичний (колегіальний) стиль управління. Директивний (авторитарний) стиль. Ліберальний (дозвільний) стиль.

ТЕМА № 5 МОРАЛЬНА КУЛЬТУРА ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ

Поняття моральної культури. Професійна культура. Формула: єдність Істини, Добра і Краси. Проблема «панування людини над собою». Моральні якості працівника поліції. Моральні риси працівника поліції. Моральне виховання і самовиховання особистості. Головні завдання морального виховання. Формування гуманістичної спрямованості. Самооцінка. Самоосвіта. Самоконтроль. Самоствердження. Самовиховання. Складова частини морального виховання. Професійна деформація та її головні причини. Роботу з персоналом. Морально-психологічні якості працівника.

ТЕМА № 6. ПРОФЕСІЙНИЙ ОБОВ'ЯЗОК, ДИСЦИПЛІНА У ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Поняття професійного обов'язку і службової відповідальності. Колективізм і товариська взаємодопомога в професійній діяльності. Моральні критерії допустимості. «Створення враження доброї поінформованості». «Маневрування інформацією». Верховенство закону в діяльності поліції. Свідома дисципліна. Становлення і розвиток дисципліни в поліції. Правове виховання. Зміцнення дисципліни і законності. Провідні напрямки виховної і соціально-психологічної роботи з працівниками поліції. Планування виховної роботи. Поширення передового досвіду. Морально досконала особистість. Індивідуальна виховна робота.

ТЕМА № 7. МОРАЛЬ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ

Мораль і культура поведінки в побуті. Авторитет працівників поліції. Поведінка поза межами професійної діяльності. Манери. Мораль і культура поведінки в громадських місцях. Специфіка етичного становища працівника поліції. Поведінки на посту, під час патрулювання й на території дільниці. Основні правила поведінки працівників поліції в громадських місцях. Зовнішність, жести і манери. Однострій.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

1. Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 1							
Тема № 1 Вступ до основ професійної етики	4	2		2		Залік	
Тема № 2 Теоретичні основи професійної етики	6	4		2			
Тема № 3 Етичні норми правоохоронної діяльності	8	6		2			
Тема № 4 Моральні відносини в службовому колективі	4	2		2			
Тема № 5 Моральна культура працівника поліції	4	2		2			
Тема № 6 Професійний обов'язок, службова дисципліна у працівників поліції	4	2		2			
Тема № 7 Мораль працівника поліції у повсякденному житті	6	4		2			
Всього за семестр № 1	36	22		14			

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Вступ до основ професійної етики		Основна: 1,2,3,4
<ol style="list-style-type: none"> 1. Що означають поняття «етичний» «моральний»? 2. Чи є змістовна відмінність між поняттями «моральний» та «етичний»? 3. Що таке мораль? 4. Що вивчає етика як наука? 5. Які нові галузі етичного знання виникли у XX – XXI століттях? 		Допоміжна: 1,2,4
Тема № 2. Теоретичні основи професійної етики		Основна: 1,2,3,4
<ol style="list-style-type: none"> 1. Етика як філософське вчення про мораль. 2. Взаємозв'язок етики з іншими науками. 3. Структура і функції етики. 4. Поняття та принципи професійної етики. 5. Види професійної етики. 6. Кодекси професійної етики. 7. Виникнення професійної етики та її настанови. 8. Етапи виникнення професійної етики. <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до практичних занять. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми.</p>		Допоміжна: 1,6
Тема № 3. Етичні норми правоохоронної діяльності		Основна: 1,2,3,4
<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і специфіка моральних цінностей. 2. Добро і зло як вихідні категорії етики. 3. Нормативні акти етичної поведінки поліцейських як необхідна частина законодавчого забезпечення їхньої співпраці із суспільством. 4. Деформації моральної і професійної (правової) свідомості у працівників юридичних професій. <p>Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Скласти структурно-логічну схему теми. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Підготувати презентацію за обраною темою. З метою самоконтролю відповісти на контрольні питання при підготовці до заліку.</p>		Допоміжна: 1,5,6
Тема № 4. Моральні відносини в службовому колективі		Основна: 1,2,3,4
<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія виникнення і становлення етикету. 2. Основні принципи службового етикету. 3. Правила службового етикету при накладанні стягнень. 4. Шість правил коригуючої поведінки керівника. 5. Основні принципи, яких повинні дотримуватися керівник і підлеглі у своїх взаєминах. <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до практичних занять. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми.</p>		Допоміжна: 4,5,6
Тема № 5. Моральна культура працівника поліції		Основна: 1,2,3,4

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте сутність поняття «етикет». 2. В чому полягає соціальне призначення етикету? 3. Проаналізуйте основні вимоги етикету. 4. Професійний етикет як різновид ділового етикету. 5. Яке місце займає етикет у професійній діяльності поліцейського? 6. Охарактеризуйте особливості мовного та немовного етикету. 7. Якими рисами характеризується імідж поліцейського? 8. Які фактори впливають на формування позитивного і негативного іміджу поліцейського? <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до практичних занять. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми.</p>	Допоміжна: 4,5,6
	Тема № 6. Професійний обов'язок, службова дисципліна у працівників поліції	Основна: 1,2,3,4
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Свого часу Вольтер писав, що етикет – це розум для тих, хто його не має. Проаналізуйте цей вислів? 2. «Манера тримати себе завжди повинна бути у згоді з виглядом людини та його природними нахилами. Ми багато втрачаємо, привласнюючи собі манеру, що є нам чужою» (Франсуа де Ларошфуко). Як Ви розумієте цей вислів. Обґрунтуйте свою відповідь. 3. «Викладача необхідно поважати, тому що це викладач». Чи згодні Ви з такою точкою зору. Прокоментуйте цей вислів. 4. Прокоментуйте вислів Ж. Лабрюєра: «Сутність чемності полягає у прагненні говорити і поводити себе так, щоб наші ближні були задоволені і нами, і самими собою». 5. Філософ Фалес стверджував: «Потрібно не з виду бути пригожим, а з норову хорошим». Як Ви розумієте цей вислів. <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до практичних занять. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми.</p>	Допоміжна: 1,2
	Тема № 7. Мораль працівника поліції у повсякденному житті	Основна: 1,2,3,4
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте сутність мовного спілкування. 2. Місце спілкування у професійній діяльності поліцейського. 3. Охарактеризуйте види спілкування. 4. В чому полягають моральні принципи спілкування? 5. Поясніть зміст культури спілкування. 5. Діалог як основна форма спілкування. Розкрийте особливості діалогу. 6. Яким чином виявляється антикультура в спілкуванні. 7. В чому полягає сутність мовного спілкування? 	Допоміжна: 4,6

		8. Охарактеризуйте невербальні засоби спілкування. Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до практичні заняття. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми.	
--	--	---	--

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

5.1.2. Теми курсових робіт – не передбачено

5.1.3. Теми наукових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

При проведенні лекцій використовувалися такі **методи**:

- метод пояснення;
- метод проблемного викладання;
- розповідь;
- аналітичний метод;
- метод прикладів.

При проведенні семінарських занять використовувалися **методи**:

- метод вправ;
- проблемний,
- частково-пошуковий;
- дослідницький.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Філософія про етику на території України.
2. Основні положення професійної етики працівників поліції.
3. Національна культура, етика, філософія.
4. Внутрішній світ особистості. Моральна свідомість.
5. Історичні свідчення зародження етики на території України.
6. Моральні ідеали.
7. Звичаї і традиції, умови життя народів, які з давніх часів населяли терени України.
8. Філософія-софісти. «Нікомахова етика». «Евдемова етика». «Велика етика».
9. Етичний кодекс «Повчання Володимира Мономаха». Учення Іоанна Златоуста.
10. Морально-психологічний мікроклімат у колективі.
11. Етичний бік біблійних сюжетів. Аморальність і нежиттєвість норм.
12. Ігнорування моральних норми службового колективу.

13. Етичні погляди у Новій історії.
14. Ефект соціальної привабливості службового колективу.
15. Професійна мораль.
16. Основні моральні вимоги до діяльності службового колективу.
17. Професійна етика працівників поліції. поліції.
18. Поняття моральної культури.
19. Етика і мораль.
20. Професійний такт працівників
21. Моральний кодекс діяльності і поведінки.
22. Етикет керівника. Керівник поліцейського підрозділу.
23. Моральні принципи.
24. Стиль управління. Демократичний (колегіальний) стиль управління.
25. Моральна свідомість. Моральні категорії.
26. Моральні якості працівника поліції.
27. Моральна позиція працівників поліції.
28. Професійна деформація та її головні причини.
29. Моральні цінності. Обов'язок. Честь. Свіість. Особиста гідність.
30. Поведінка поза межами професійної діяльності. Манери.
31. Моральний вибір. Кодекси професійної етики.
32. Специфіка етичного становища працівника поліції.
33. Позитивний імідж та авторитет п о ліції.
34. Мораль і культура поведінки в побуті.
35. Морально-психологічні якості першорядної важливості.
36. Об'єктивність, пристрастність, прискіпливість.
37. Етичні засади окремих слідчих дій та дізнання.
38. Моральні риси працівника поліції.
39. Етичний аспект невідкладних слідчих дій.
40. Поширення передового досвіду. Морально досконала особистість.
41. Етичні принципи і норми у процесі проведення обшуку.
42. Основні правила поведінки працівників поліції в громадських місцях.
43. Етика спілкування з населенням.
44. Авторитет працівників поліції.
45. Службовий етикет працівників поліції.
46. Ділове спілкування з іноземними громадянами.
47. Поняття службового колективу поліції. Класифікація колективів.
«Вертикальні» зв'язки.
48. Свідома дисципліна. Становлення і розвиток дисципліни в поліції.
49. Громадська думка колективу.
50. Поведінки на посту, під час патрулювання й на території дільниці.
51. Моральний клімат колективу. Внутрішньокolleктивні відносини.
52. Поведінки на посту, під час патрулювання й на території дільниці.
53. Норми службової етики.
54. Колективізм і товариська взаємодопомога в професійній діяльності.
55. Організаційно-управлінські та правові вимоги.
56. Соціально-економічні моральні вимоги.

57. Морально-етичні вимоги. Морально-психологічні вимоги.
58. Мораль і культура поведінки в громадських місцях.
59. Вплив начальника на колектив особистим прикладом.
60. Мораль і культура поведінки в громадських місцях.
61. Стиль управління. Директивний (авторитарний) стиль.
62. Однострій.
63. Професійна культура. Формула: єдність Істини, Добра і Краси. Проблема «панування людини над собою».
64. Стиль управління. Ліберальний (дозвільний) стиль.
65. Поняття професійного обов'язку і службової відповідальності.
66. Моральне виховання і самовиховання особистості. Головні завдання морального виховання.
67. Моральні критерії допустимості. «Створення враження доброї поінформованості». «Маневрування інформацією».
68. Формування гуманістичної спрямованості.
69. Правове виховання. Зміцнення дисципліни і законності.
70. Самооцінка. Самоосвіта. Самоконтроль. Самоствердження. Самовиховання.
71. Провідні напрямки виховної і соціально-психологічної роботи з працівниками поліції.
72. Планування виховної роботи. Індивідуальна виховна робота.
73. Зовнішність, жести і манери.
74. Робота з персоналом. Морально-психологічні якості працівника.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до

журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким

чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\frac{\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни}}{2} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр}}{2} + \frac{\text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Пам'ятка працівника Національної поліції України : Інформаційно-довідкові матеріали з питань професійного спілкування поліцейських / [уклад.: Клименко І. В., Швець Д. В., Євдокімова О. О., Посохова Я. С.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2017. – 52 с.
2. Розов В.І. Комунікативна підготовка співробітників правоохоронних органів : навч. посіб.. - Київ : Центр учб. літ., 2018. - 158 с.
3. Яхно Т.П. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб.. - Київ : Центр учб. літ., 2018. - 175 с.

Допоміжна

1. Беглиця В. П. Політична етика : [навчальний посібник] / В. П. Беглиця, В. М. Ярошенко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 400 с.
2. Навчальний посібник з курсу „Професійна етика вищої освіти” для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». / А.П. Алексеєнко, К.І. Карпенко, Л.О. Гончаренко, В.В. Дейнека. – Харків: ХНМУ, 2015. – 77 с.
3. Про затвердження правил етичної поведінки поліцейських: наказ М-ва внутр. справ № 1179 від 09.11.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16> (дата звернення: 25.10.2017).
4. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с.
5. Стеблина Н.О. Етика у сфері соціальних комунікацій (професійні стандарти у журналістиці, рекламі та PR) : Навч.метод.пос. / Наталія Стебліна. – Львів : ПАІС, 2014. – 228 с.